

## מסורת הש"ס

(א) [מספ' כתובות פ"ח],  
(ב) [למקנ' קמנ' 5] ו[שי]  
תוס' ז"מ קד. ד"ה הכי  
בראשית, (ד) [מכתובות נ"ח]:  
(ה) [ז"ל בריב"ר, 1] נזירות  
נכ, (ו) [כס"א: אח"י לך,  
(ז) ו[שי' תוס' כנא קמא כ"ג:  
ד"ה דשרקין],

## גליון הש"ס

נמרא ילמדנו רבינו לוחה  
ואכלה. ע"י ז"מ דף קד  
ע"ז מ"ה ה"ג:

## הגהות הב"ח

(א) רש"ב"ר ד"ה ואין מונת  
בכנות כ"ל וזיתת מן נמקח:

## מוסף רש"י

נשאת הבת אלמנתו נזונת  
מנכסיו. א"ע דאמור רבנן  
בעל נכסיו אשמו לוקח הוי  
וקימא לן אין מוציאין למון  
האש מנכסיו משאעביד,  
הכא שוויא רבנן כירש מוסר  
פסולא דאלמנה, וישי מוסר  
כ"ס מחלן (כתובות ס"ח).

## מוסף תוספות

א. ישי משרש שרברכ  
מבלוש של משי. שטמ"ק.  
וע"י רש"י.

## רבינו גרשום

בכח האב שיהא יכול  
להורישן לשאר בניו א"ע:  
דגדלו הדיורין בחייו, והתנן  
שמיא את המזכיר ללוקח.  
אדם שמכר שדה לחבירו,  
לסוף י' שנים ולא בתוך  
י' וששאלמו י' שנים  
היה תבואה של מוכר  
מחזירין לביקש ועדיין  
לא נגמר אישורן אין  
אומרים דכונן הקרקע  
דמיין ומכירין ללוקח אלא  
שמיא אותן מחזירין ללוקח  
והוא קונה אותם משום  
דברשות דמוכר. פירוש  
ה"א הוא כי דהניח הדיור  
מחזירין בחיי אביהן גילו  
ואמאי לא היה ברשות  
אלא דהיא בן לחור: כאן  
בכח. והואיל דרעה של אב  
קרובה אצל בניו משכחב  
כל נכסיו לאחר מותו מחל  
לו הפירות שבשעת מותו.  
אבל מוכר לאחר לא מחל  
לו הפירות לפיכך שמיא.  
ואמר לו רבי (א) דמוכר  
זו שמיא את המחזירין  
ללוקח אין ידוע היכן הוא:  
פ"ח הניח בניו גדולים  
וקטנים. והניח נכסיו וקדם  
שחלקן הממון אין הגדולים  
מתפרנסין על הקטנים.  
כלומר אין קוין הגדולים  
מבלוש מתפרשת הבית  
מפני שלא יתמעט חלקן  
של קטנים מפני שלגדולין  
צריכין יותר מבלוש קטנים  
וקטנים צריכין יותר מונת  
שאוכלין בכל שעה ביום  
לפיכך לא יורו מחלקן  
של גדולים אלא חולקין  
הגדולים בשוה ויעשה לה  
אחד בחלקים מה שרצה:  
האי גדול אחי שלבש  
וכסא עצמו. מתפרשת הבית.  
מאי טעמא דמתני' דקני  
דאין מתפרנסין דאפי' הוי  
גדול אחי: בשרבא שסקינן.  
כלומר אדם בטל שאין  
מרויח מן הנכסים כלום אבל  
אחר שמרויח מאי דעבד עבד:  
משום דלא חולל שלא יך צורם ויחף וקמ"ל דלא: נשאו גדולים מן הנכסים לצורך לישא נשים וישאו קטנים מן הנכסים: אם אמרו  
קטנים כו': א"א קאמר. כלומר הוי מתרשי מתני' וישא קטני נשאו גדולים ישאו קטנים דמשמע דשרין אחריו ויסא קטני אם אמרו  
קטנים הרי גזר ונאישא קטני שאתם נשאתם אלא שומעין להם דמשמע דלא שוין אחריו: אמר ר' יהודה ה"ק נשאו גדולים. אשה  
מתפרשת וישא קטנים ומי נגזרין מן הממון אבל אם נשאו בחיי אביהן ונתן להם אביהן ממון אם אמרו הקטנים לאחר מיתת אביהם הרי  
נאישא קטני מתפרשת הבית כדרך שנשאתם אתם בחיי אביהן אין שומעין להן אלא מחלקין הירושה: הניח בנות גדולות וקטנות  
כו'. דרמב"ם ב"ב בניו הכי נמי מפרשין גבי בנות. וכי היכי דמקשי ומתרישי גבי בניו ה"ג גבי בנות: דהחומר בבנות מבנים. שהבנות

## יש נוחלין

## פרק שמיני בבא בתרא

## קל"א.

## עין משפט נר מצוה

קעו א מ"י פ"ב מהל'  
זכיו ומתנה ה"ל יג  
סמנ עשין פ"ב טו"ע ח"ב  
מ"י ר"נ טע"ב ד'  
קעב ב מ"י פ"ט מהל'  
מהל' ה"ל יג (ופ"ט)  
מהל' אשוח ה"ל כג סמנ  
עשין לו טו"ע ח"ב מ"י  
רפ"ט טע"ב א':  
קעב ג ד מ"י מהל'ס  
מהל'ס ע"ש טו"ע ע"ש  
טע"ב ג:  
ז' מ"י פ"ט מהל' אשוח  
הלכ"ס ד' טו"ע א"ע מ"י  
ק"ב טע"ב יח':  
קפ ב ו מ"י ע"ש ה"ל טו  
טו"ע ע"ש ט"ז:  
קפא ד מ"י ע"ש ה"ל יג  
טו"ע ע"ש ט"ז:  
קפב ט מ"י פ"ז מהל'  
מהל' ולו ה"ל יג  
ופ"ב מהל' זכיו ה"ל יג סמנ  
עשין ד' טו"ע ח"ב מ"י  
ק"ב טע"ב ו' ק"ב טע"ב  
טו טו"ע א"ע ע"ש א"ל ט"ז  
וס' ד'  
קפג י ב מ"י פ"ב מהל'  
אשוח ה"ל יג סמנ  
עשין ממ טו"ע א"ע מ"י  
א' טע"ב ד' ונכרז אלפס עוד  
בכתובות פ"ד:  
קפד ד מ"י פ"א מהל'  
שמיטת ויובל ה"ל כ  
והלכ"ס א':

## רבינו גרשום

נזונת ממון הבנים בנכסין  
מזכיון והבנים ישאלו על  
הפתחים: ילמדנו רבינו.  
בתבולה או אלמנה שלוחה  
ממון מאחרים ואכלה  
ואח"כ צמדה ונישאת לבעל  
קדם שתשלם והביאה  
לבעל נכסיו מאי: בעל  
בכסיו אשמו (יש לו דין)  
לוקח הוי או יורש הוי.  
ו[לוקח] הוי [ואין] יפטר  
כלום משום דמלוה על פה  
אינה גובה מן הלוקחות  
לדית ליה ק"ל למלוה  
על פה. לא דלמא יורש  
הוי ונזכר כו': מאי לאו  
נשאו גדולות לבעל שלוו  
ומתפרנסו ממון הקטנות  
ונישאו לבעל הגדולות  
ישאלו קטנות מה שלוו  
ואכלו אחיותיהן משלוח  
ישאו ממון הבעל אלא  
דבעל בכסיו אשמו יורש  
הוי ויש לו דין יורש ומלוה  
על פה גובה מן הדיורשין.  
לא לעולם אבא לך לוקח  
הוי ומתני' הכי נשאו גדולות  
לבעל מתפרשת הבית הכי  
נמי משכחב קטנות לבעל  
ישלו נכסיו: והניח ר' חייא.  
בפירוש כמוראמר מעיקרא  
ומשכחב יורש הוי: לעולם  
לוקח הוי. והכא מ"י נזירות  
הקטנות מן הבעל לא לאו  
יורש [והוא] משום הכי  
גובה שאני פרנסה שנותל  
ממון הקטנות דקלא  
אית ליה ובמלוה בשטר  
דמי ומלוה בשטר גובה מן  
הלוקחות: א"ל רב פפא  
לרבא לאו היינו דשלח רבין  
באגריה. דבעל יורש הוי:  
מי שמת והניח. אשוח וכת  
שיא של שיהא ואין לה  
יורש אלא היא אלמנתו  
יונת מנכסין בעל לפי  
כיוון היורשין ליתן לה  
אלא אלמנה מונת: נישאת  
הבת הנכנסה מאביה  
לבעלה שירשה מאביה  
שאלמנה זו אריה ליוון  
מחן. א"ע נישאת לבעל  
א"א אלמנה נזונת מנכסיו  
של חתנה שהנכסין לה  
הבת: ממה הבת דהשאת  
לאו ברשותה נכסיו קרימו:

והתניא שמיין. גרסינן דזרייתא  
היא בתוספתא דכתובות  
כמו שפירש ר"פ:  
**מתני'** בשרבא. ככל הספרים  
כמו שר"ב ד"ס א' וצערין גרס שדכא  
דלית והוא לשון שקט כמו ותשקוט  
הארץ ומתרגמינן ושדית ארעא  
(שופטים ה) כלומר אדם בטל ושקט  
אינו עוסק כלום וכן יודע צד א"ש  
שדה ומתרגמינן נמשדכן (בראשית כה)  
שהיה נח ושקט וצמחול (צ"ק דף  
כס: ושם) מטייל ואזל דיקלא צינא  
לגצי קיני דשדכא"ס:

## והיורש

קטנות הרי אנו נושאות כדרך שנשאתם אתם אין שומעין להן זה חומר בבנות  
מבכנים שהבנות נזונות על הבנים ואין נזונות על הבנות: **גמ'** אמר רבא  
יהאי גדול אחי דלכש ואיכסי מביתא מאי דעבד עבד והא אנן תנן אין  
הגדולים מתפרנסין על הקטנים מתני' ובשרבא שרבא פשיטא מהו דתימא  
ניחא להו דלא ניגול קמ"ל: נשאו גדולים ישאו קטנים: מאי קאמר אמר רב  
יהודה הכי קאמר נשאו גדולים לאחר מיתת אביהן ישאו קטנים לאחר מיתת  
אביהן אבל נשאו גדולים בחיי אביהן ואמרו קטנים לאחר מיתת אביהן  
הרי אנו נושאתם כדרך שנשאתם אתם אין שומעין להן אלא מה שנתן להן  
אביהן נתן: הניח בנות גדולות וקטנות: שלח ליה אביו בר גניבא לרבא  
ילמדנו רבינו לוותה ואכלה ועמדה ונשאת בעל לוקח הוי או יורש הוי  
לוקח הוי ומלוה על פה אינו גובה מן הלוקחות או דלמא יורש הוי  
ומלוה על פה גובה מן היורשין אמר ליה תניא נשאו גדולות ישאו קטנות  
מאי לאו נשאו גדולות לבעל ישאו קטנות מבעל לא נשאו גדולות לבעל  
ישאו קטנות לבעל אינו והא תני ר' חייא נשאו גדולות לבעל ישאו  
קטנות מבעל דלמא שאני פרנסה דאית לה קלא א"ל רב פפא לרבא  
לאו היינו דשלח רבין באגריה **ג** מי שמת והניח אלמנה ובת אלמנתו  
נזונת מנכסיו נשאת הבת אלמנתו נזונת מנכסיו מתה הבת אמר רב  
יהודה בן אחותו של ר' יוסי **ב** (בן) חנינא ע"י היה מעשה ואמרו אלמנתו  
נזונת מנכסיו אי אמרת בשלמא יורש הוי משום הכי אלמנתו נזונת מנכסיו  
אלא אי אמרת לוקח הוי אמאי נזונת מנכסיו אמר אביי אי לאו דשלח  
רבין אנן לא ידעינן והא **ה** נתן **ה** אלו הן שאין חוזרין ביובל הבכורה  
והיורש

דכ"י הוה תנאי כתובה בן נוקבין דהיינו ל"כ מנכסיו **כ** [וכתובות כ"ג:] [ואין נזונות **ה**] מן הנכס. הקטנות מן הגדולות דבמקום  
שכן יורשות כל הנכסים ליכא תנאי כתובה דמזון בן נוקבין: **גמ'** גדול אחי. שנושא ונותן נכסיו ואיכא הנאה ליתמי כי מיכסי מלבושים  
נאים כי היכי דלישתמעו מיליה: מאי דעבד עבד. ולא יטלו כנגדו ומיהו לכתלה אין לצדו צמחון אחיו כל ק"י: **בשרבא**. אדם בטל שאין להם  
ריוח בדבר: **מאי קאמר**. דמתני' לפי משמעותה קשיא רישא לסיפא דקמיני רישא נשאו גדולים ישאו קטנים ויחד תני אלא אמרו קטנים דמשמע לא  
ישאו קטנים: **ועמדה וניסם**. והכניסה כל נכסיה לבעלה כדרך נשואה: **בעל לוקח הוי**. מי שוויאו רבנן נכסיו אשמו צ"ל צמחין צ"ל נשאו  
מיתת דין לוקח או כדן יורש ונפקא מינה לכל דינין החלוקין צ"ל מקח לירושא כי הנך לקמן בשמעתינן: **ישאו קטנות מבעל**. חלקם המגיעים.  
אלמא יורש הוי: **ישאו קטנות מבעל**. מממון אביהן המונח ועומד עדיין בתפוסת הבית כנגד אותו ממון שנעלה הגדולה: ומקשינן **וסתני ר'**  
**חייא נשאו גדולות לבעל ישאו קטנות מבעל**. אלמא מיד הבעל מוציאם מכלל שהכניסה לו כל הממון ואפי' חלק הקטנות ושמע מינה מדמוציאין  
מידו יורש הוי דאי לוקח הוה מלוה על פה הוה ולא טריף ממשעבדי. ומשני לעולם לוקח הוי מיהו מלוה בשטר היא האי פרנסת  
הקטנות דשאני פרנסת נשואין דאית ליה קלא וכמלוה בשטר דמיא הלכך טריפא ממשעבדי ומוציאין אפי' מיד הלוקחות דגרסינן צ"ל  
מציאת האשה [בכתובות ס"ג]. האחין ששיעבדו מוציאין אפי' מיד הלוקחות לפרנסה ואין מוציאין למונות וכל שכן מן היורשין ולעולם אימא לך לוקח  
הוי ולענין לוותה ואכלה ונישאת לא גבינן מבעל: **אמר ליה רב פפא לרבא**. דבעי' למפשט מדרבי חייא יורש הוי: **לאו היינו דשלח**  
**רבין כו'**. ומתא איכא למפשט שפיר דייקא: **אמר רבא**. אלמנא נזונת. צמחא כותבתה שכן כתב לה איהא תהא חייא צמחי' ומיתונא  
מנכסי' כל ימי מיגר ארמולותיהן [ש"ס כ"ג]: **ניסם כבא**. והכניסה הנכסים לבעלה אלמנתו נזונת מנכסיו: **מסא הכה**. יורשה בעל: **אמר רב**  
**יהודה כו'**. אמורא הוה: **ואמרו אלמנתו נזונת**. דלעולם היא נזונת עד שנגשא או שמתה כותבתה או שירש היורשין ליתן לה  
כתובתה דלאמרין בכתובות [ש"ס]: **אי אמרת בשלמא**. בעל נכסיו אשמו אפילו צמחיה יורש הוי משום הכי קמיני נישאת הבת אלמנתו  
נזונת מנכסיו דלע"ג דמזון האשה והנזונת לא טריפא ממשעבדי דהיינו לקוחות מיורשין מיהא גביא: **אלא אי אמרת לוקח הוי אמאי**  
**נזונת**. והתנן בזהמקין (גיטין ד' מה): אין מוציאין למזון האשה והנזונת מנכסיו משועבדים מפני תקון העולם: **והא סגן**. בצרכות:  
**שאין חוזרין**. לבעליהן שאין חוזרין אלא ממכר: **בכורה**. חלק בכורת הבכור דמפרש הסם [בכורות כ"ג]: מתנה קרייה רחמנא לתת לו פי שנים [בדרכי נאן]:

## והיורש

אמר ר' יהודה על ידי היה מעשה. שאירע כן ובאו לפניו לדין ואמרו חכמים דמתי' דמתה הבת האוראל שהנכסים לה  
בדיו הן דין הוא דנזונת: אי אמרת בשלמא דהאי בעל יורש הוי. בכסיו אשמו משום הכי נזונת האלמנה יקדמה שטר כתובתה  
שנתייבב לה בעלה במזונותיה מקמי דנפלה ליה האי יורשה לבעל משום דאין יורש אלא לאחר אשוח אשוחו ומשכחב יקדמה  
שעבוד אלמנה קודם שעבודו של בעל אלא אי אמרת לוקח הוי אמאי נזונת והא קי"ל אין מוציאין למזון האשה והנזונת  
מנכסיו משועבדים מפני תקון העולם והני נכסים משועבדים הם לבעל משעה שהנכסין לו אשוח. אלא לאו ש"מ יורש הוי  
ומשום הכי נזונת. ואם נפשל לומר הא קדם שטר כתובתה מן הבעל שהוה כלוקח ואיכא למימר בדיו הוא נזונת. אפי' אשה  
קדם אינה נזונת כדפרשי' גליל מפני תקון העולם: אלו שאין חוזרין ביובל. דלא חשיב כוביני דהדרי משום דוכינה רחמנא